

การศึกษาเปรียบเทียบ เถลงค์ดัดลนทางจรยธรรมในพุทธปรชญาและปรชญาภควศศดา

นายสุขสันต์ จันทะโชโต

วศศดาภณธนี้ เป็นส่วนหน่งของการศศดาตามหลักสูตรปรณญาอักษรศศดาธรมหาบฉดศด

ภาควศศดาปรชญา

บฉดศดวศศดาธลย จุฬาลงกรณธรมหาวศศดาธลย

พ.ศ. ๒๕๒๘

ISBN 974-564-858-2

010966

1,17929088

A COMPARATIVE STUDY OF ETHICAL JUDGEMENT IN BUDDHIST PHILOSOPHY
AND THE PHILOSOPHY OF THE BHAGAVAD - GITA

Mr, Sookson Chandashoto

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Philosophy
Graduate School
Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษา เปรียบเทียบ เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธปรัชญา
และปรัชญาภคทวีศิตา

โดย

นายสุระสันต์ จันทร์โชโต

ภาควิชา

ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มารค ตามไท)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์วิทย์ วิศทเวทย์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบ เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในพุทธปรัชญา
 และปรัชญาภควัทคีตา

ชื่อผู้ศึกษา นายสุขสันต์ จันทะโชโต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ปรีชา ช่างขวัญยืน

ภาควิชา ปรัชญา

ปีการศึกษา ๒๕๒๘

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้ เคราะห์เรื่องนี้ เพื่อ เรียนรู้ทัศนะ เกี่ยวกับ เกณฑ์ตัดสิน
 จริยธรรมซึ่งเป็นคำสอนประการหนึ่งของพุทธปรัชญาและปรัชญาภควัทคีตา และเพื่อเปรียบเทียบ
 ให้เห็นความคล้ายคลึงกันหรือความแตกต่างกันของคำสอนดังกล่าวในปรัชญาทั้งสองระบบ

เนื่องจากปรัชญาทั้งสองระบบมีแนวความคิดทางอภิปรัชญาที่แตกต่างกันจึงมี เกณฑ์
 ตัดสินจริยธรรมที่แตกต่างกันในรายละเอียด ส่วนในทัศนะ เกี่ยวกับลักษณะของผู้ทำดีหรือ
 ชั่วนั้นมีความคล้ายคลึงกัน รวมทั้งปรัชญาทั้งสองระบบ เห็นพ้องต้องกันว่า การพัฒนา
 ด้านจิตใจของมนุษย์ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนทางจริยธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์ทางศาสนา
 เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างสูง

คำสอนเรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและ เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมนี้เป็น
 หัวใจสำคัญของพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู แต่ทั้งพุทธศาสนาและศาสนาฮินดูก็มีแนว
 ความคิดในเรื่อง เกณฑ์ตัดสินความดีและความชั่วของบุคคลที่แตกต่างกันโดยมีลักษณะ เฉพาะ
 เป็นของตนเอง วิทยานิพนธ์นี้ได้ศึกษาเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจคำสอน
 ทางจริยธรรมในปรัชญาอินเดียทั้งสองระบบอย่างลึกซึ้ง

พุทธปรัชญาและปรัชญาภควัทคีตา เน้น เรื่องการควบคุมจิตใจตนเองเป็นส่วนสำคัญ
 ที่สุดเพราะถือว่าเป็นสาเหตุของการกล่าววาทาจาและการกระทำซึ่งมีผลทำให้คนแต่ละคนเป็น
 คนดี รู้จักบังคับตนเองไม่ให้ทำชั่ว ซึ่งหากทำผิดไปโดยไม่ตั้งใจก็จะเต็มใจแก้ไขข้อผิดพลาด

นั้นด้วยตนเอง คำสอนทางจริยธรรมจึงมีคุณค่าแก่นมนุษย์ในแง่ที่ว่าสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ด้วยการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พุทธปรัชญาและปรัชญาภควัตศิธาสอนตรงกันว่า ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว แต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำว่า ทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการทำดีและทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นการทำชั่วนั้นมีทัศนะสอดคล้องกันบางส่วน และแตกต่างกันในบางส่วน เช่นในเรื่องการฆ่าโดยมีเจตนาหรือมีการไตร่ตรองล่วงหน้า ซึ่งพุทธปรัชญาถือว่าเป็นบาปในทุกกรณี แต่ปรัชญาภควัตศิธาถือว่าถ้าเป็นการมุ่งกระทำเพื่อคนส่วนใหญ่โดยทำเพราะเป็นหน้าที่ มีเจตจำนงที่จะรักษาความยุติธรรมไว้ และทำด้วยความรักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าก็ไม่บาป ซึ่งในจุดนี้ภควัตศิธามีหลักการที่คล้ายคลึงกับพุทธปรัชญาอยู่บ้าง แต่แตกต่างกันในแง่ที่พุทธปรัชญาไม่ยอมรับความมีอยู่ของพระเจ้า พุทธปรัชญาสอนว่า กฎแห่งกรรมเป็นกฎที่มีอยู่อย่างอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับพระผู้เป็นเจ้า แต่ปรัชญาภควัตศิธาถือว่า กฎแห่งกรรมเป็นกฎที่กำหนดขึ้นโดยองค์พระผู้เป็นเจ้า พระองค์จึงเป็นที่มาหรือต้นกำเนิดของกฎแห่งกรรม พระองค์มีอำนาจเหนือกฎแห่งกรรมซึ่งมีผลต่อมนุษย์และทรงเป็นผู้ควบคุมให้กฎนี้ส่งผลต่อมนุษย์ตามความปรารถนาของพระองค์ จักรวาลและมนุษย์เกิดจากพรหมันและอำนาจดลบันดาลของพระผู้เป็นเจ้า เพราะฉะนั้นมนุษย์นอกจากจะมีชะตากรรมที่ขึ้นอยู่กับ การกระทำของตนเองแล้วยังขึ้นอยู่กับความปรารถนาของพระองค์อีกด้วย และเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมแม้จะเน้นหลักเจตนาของผู้กระทำเช่นเดียวกับพุทธปรัชญาแต่ในปรัชญาภควัตศิธา เกณฑ์ตัดสินนี้มีความเกี่ยวข้องกับพระผู้เป็นเจ้าอย่างใกล้ชิด

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Comparative Study of Moral Judgement in
 Buddhist Philosophy and Philosophy of
 Bhagavad-Gita

Name Mr. Sookson Chandashoto

Thesis Advisor Mr. Preecha Changkhwanyuen

Department Philosophy

Academic 1985

ABSTRACT

The purpose of this analytical study is two fold, namely, to search for points of view concerning moral judgement in Bhuddist philosophy and the philosophy of Bhagavad-Geta, and to Compare the teachings of the two systems of philosophy.

In this study, it is shown that, owing to the difference in their concepts of metaphysic, moral judgement in the two systems of philosophy differs in details, but their point of view on good - deeds and bad-deeds are simelar. In both systems, it is agreed that, spivitual development of man effected by following ethical teachings, as prescribed in religious-texts, is highly valuable.

While it is generally agreed that teaching on the right-ways of living and moral judgement are the core for both Bhuddism and Hinduism, their concepts of moral judgement, one interest of this study is, therefore, to learn more about moral judgement

pertaining to the two systems of philosophy, in order that more in-sights into their teachings may be gained.

Both Buddhist philosophy and Bhagavad-Gita philosophy Stress on self-control as their Supreme teaching. Their Common view is that, self-control affects all one's good words and deeds. And also, by self-control, all bad deeds are avoided, or when committed even unintentionally, one whole-heartedly corrects one's own fault. In this context, it is seen that, ethical teachings are nighly valuabe to man in the sense that by adopting them as one's guiding principles in one's daily-life, peaceful co-existence among man is achieved.

The teachings of both systems of philosophy agree that good-doers will obtain good results while bad-doers will obtain bad results, but, on what good or bad deeds are, the teachings agree in some but differ in others. For instance, willful or preconceived killing, which is regarded as sin for all cases in Bhuddist philosophy, is not regarded as such if committed dutifully in order to maintain justice or for bhakti in Bhagavad - Gita philosophy. Moreover, on the Law of Karma, Bhuddism teaches that the Law exists by itself, independtly of any God, but in Bhaghavad-Gita the Law is regarded as given by God. This, He, who is above the Law which affects man in accordance to His wishes, is the source or the originator of the Law. Bhagavad - Gita's view holds that everything in this universe including man has it's origin in Bhrahman and His divine **Inspiration.** Hence, not

only is man's destiny dependent on his own deeds, but also on God will. It, therefore, holds true also to moral judgement which is closely associated with God.

In conclusion, it is found in the study that, Buddhist and Bhagavad-Gita's teachings do agree on some common principles, but are widely different in their details.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาปรัชญาที่ได้ร่วมกันสร้างพื้นฐานทางวิชาการ จนผู้เขียนสามารถเริ่มต้นและประสบผลลุล่วงในการทำงานวิจัยนี้ได้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน อาจารย์ที่ปรึกษา ในความกรุณาต่าง ๆ

และสุดท้าย ขอขอบพระคุณต่อคุณพ่อและคุณแม่ที่เอาใจใส่ต่อการศึกษาของผู้เขียนเสมอมา นับแต่เยาว์วัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
๒ เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธปรัชญา	๓
๓ เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในปรัชญาภควัทคีตา	๒๙
๔ การศึกษา เปรียบ เทียบ เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธปรัชญาและปรัชญา ภควัทคีตา	๖๒
เอกสารอ้างอิง	๙๓
ประวัติผู้เขียน	๙๕

คำชี้แจง

คำย่อในวิทยานิพนธ์นี้ เป็นคำย่อที่ใช้อ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง
กรมการศาสนา พุทธศักราช ๒๕๑๔ คำย่อต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์มีดังนี้

คำย่อ	ย่อมาจาก
วิ. มหา.	พระวินัยปิฎก มหาวรรค
สุต. ที. ปาฐก.	พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฐกวรรค
สุต. มัชฌิม. มุล.	พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มุลปัณณาสกั
สุต. มัชฌิม. อุปริ.	พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสกั
สุต. สัง. สคาถ.	พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค
สุต. สัง. สฬายตน.	พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค
สุต. สัง. มหา.	พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค
สุต. อัง. เอก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต
สุต. อัง. ดิก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต
สุต. อัง. จตุกก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต
สุต. อัง. ปัญจก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต
สุต. อัง. สัตตก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต
สุต. อัง. ญัฐก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ญัฐกนิบาต
สุต. อัง. นวก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต
สุต. ขุท. ธรรม.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท
สุต. ขุท. อุ.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน
สุต. ขุท. สุตต.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิบาต
สุต. ขุท. เถร.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา
สุต. ขุท. ปฐี.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฐีสัมปิทามวรรค
อภิ. วิ.	พระอภิธรรมปิฎก วิภังค์
อภิ. ปุคคล	พระอภิธรรมปิฎก ปุคคลปัณณัติ
-/ -/	พระไตรปิฎก เล่มที่/ชื่อ/หน้า